

proces/pravove-regulyuvannya-elektronnogo-kriminalnogo-provadhennya.html.

3. Ковальчук, О. О. Електронне правосуддя: перспективи впровадження в Україні // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2020. Вип. 63. С. 117–122.

4. Public Access to Court Electronic Records (PACER). United States Courts. [Офіційний вебсайт PACER], 2022. С. 3–15.

5. Smith, G. Video Conferencing in Canadian Criminal Courts. Canadian Journal of Law and Justice. 2019. Vol. 12, Issue 3. С. 45–60. Огляд практики використання відеоконференцій у кримінальних справах у Канаді.

6. Müller, F. Elektronischer Rechtsverkehr (ERV) in Germany: Best Practices. German Legal Technology Journal. 2021. Vol. 18, Issue 5. С. 115–132. Детальний опис впровадження системи ERV у Німеччині.

7. Коваль, Д. Алгоритмізація прийняття рішень у кримінальному провадженні: етичні аспекти. Актуальні проблеми правознавства. 2020. № 3. С. 74–80.

8. Руденко, М. Судові інформаційні системи: виклики для українського правосуддя. Часопис цивільного та кримінального судочинства. 2021. № 5. С. 56–62.

9. Національна концепція розвитку електронного правосуддя в Україні. Міністерство цифрової трансформації України. 2022. С. 5–20.

Задніченко Олександр Сергійович,

курсант навчально-наукового інституту № 2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор

Вартилецька І. А.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РАТИФІКАЦІЇ ЛАНСАРОТСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

18 листопада в Європі щорічно 2015 року відзначають Європейський день захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, оскільки ці явища продовжують

існувати і являють собою серйозні порушення прав дітей, що мають довгострокові і часто згубні фізичні, психологічні, соціально-економічні наслідки для їхнього життя та здоров'я. Діти – найбільш вразлива категорія осіб щодо сексуального насильства, оскільки стаючи потерпілими часто не усвідомлюють цього або мовчать про це. І найчастіше *діти стають жертвами сексуальних домагань в інтернеті – сексуального шантажу, цькування чи інших форм сексуальної експлуатації, які вчиняються із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій*. Взагалі це явище складно розпізнати неповнолітнім, а через засоби впливу, які отримує дитина по ту сторону екрану – батьки та інші відповідальні особи часто можуть навіть не підозрювати, що дитина піддається сексуальному насильству. У 2012 році Україна ратифікувала Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуального насильства та сексуальної експлуатації (Лансаротська конвенція). Взагалі Конвенція Ради Європи стала першим міжнародним документом, що стосується питання сексуальної експлуатації та сексуального насильства над дітьми вдома чи в сім'ї і була підписана на іспанському острові Лансароте в жовтні 2007 року [2]. Через місяць її підписала й Україна, однак Верховна Рада ратифікувала договір лише за п'ять років, у червні 2012-го [3]. Стаття 9 Конституції України [1] передбачає, що міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, таким чином, принципи та стандарти, визначені у Конвенції, повинні застосовуватися на практиці. Важливо не тільки використовувати їх у сфері застосування та захисту прав у судах, а й ознайомлюватися та поширювати інформацію серед дітей та батьків.

Основою прийняття Конвенції є те, що сексуальна експлуатація та сексуальне насильство стосовно дітей набули тривожних розмірів на національному та міжнародному рівнях, зокрема стосовно зростаючого використання як дітьми, так і злочинцями інформаційно-комунікаційних технологій, і що запобігання сексуальній експлуатації та сексуальному насильству стосовно дітей і боротьба із цими явищами потребують міжнародного співробітництва. Конвенція передбачає криміналізацію перегляду матеріалів сексуального насильства над дітьми; введення поняття *грумінгу*– «приставання до дітей у сексуальних цілях», розширення поняття «розбещення дітей» і навіть без особистої зустрічі, через онлайн спілкування діти можуть зазнавати насильства, що призведе до серйозних

психологічних травм, тому у деяких країнах судами такі дії дорослих визначають як зґвалтування. Таким чином, у ст. 23 Лансаронтської Конвенції [2] визначено поняття *грумінгу* або домагання дитини у сексуальних цілях. Це поняття передбачено як умисна пропозиція, зроблена дорослою людиною за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, зустрітися з дитиною, яка не досягла шістнадцятирічного віку, для заняття діяльністю сексуального характеру або виготовлення дитячої порнографії, якщо після цієї пропозиції відбулись істотні дії, що призвели до такої зустрічі. У роз'ясненнях до ст. 23 Конвенції Рада Європи зазначає, що приставання до дітей за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій не обов'язково призводить до особистої зустрічі, оскільки може тривати лише через мережу Інтернет, хоча завдати серйозної шкоди дитині. Таким чином, Україна, як держава, що ратифікувала Конвенцію повинна розглянути можливість поширення криміналізації грумінгу також на випадки, коли сексуальне насильство не є результатом особистої зустрічі, а здійснюється через мережу Інтернет (онлайн). Крім того, необхідно звернути увагу, на кримінальні правопорушення сексуального характеру, які навмисно вчиняються під час онлайн-зустрічі за допомогою комунікаційних технологій, часто пов'язані з виготовленням, володінням та передаванням дитячої порнографії. У соціальних мережах поширені *секстинг* (обмін сексуальними повідомленнями, фото чи відео із використанням засобів зв'язку), *серсторшин* (налагодження довірливих стосунків з дитиною з метою отримання інтимних фото чи відео із подальшим шантажем розповсюдити ці матеріали), *кібербулінг* (це булінг із застосуванням цифрових технологій) щодо дітей.

Одним з важливим аспектом Конвенції є *криміналізація розповсюдження, розміщення, зберігання та перегляд дитячої порнографії* і в ст. 20 Конвенції розглядається термін «*дитяча порнографія*» – це будь-які матеріали, які візуально зображують дитину, залучену до реальної або модельованої явно сексуальної поведінки, чи будь-яке зображення дитячих статевих органів, здебільшого із сексуальною метою. В Пояснювальній доповіді до Лансаротської конвенції зазначено, що *володіння дитячою порнографією у будь-якій формі*, такий як журнали, відеокасети, DVD-диски або портативні телефони, в тому числі такою, яка зберігається в комп'ютерній системі або на носії даних, а також на знімному запам'ятовувальному пристрої, дискеті або CD-Rom криміналізується. Для того, щоб бути притягнутою до

кримінальної відповідальності, особа повинна мати намір зайти на сайт, де доступна дитяча порнографія і знати, що можна знайти такі зображення. Санкції не повинні застосовуватися до осіб, які ненавмисно заходять на сайти, що містять дитячу порнографію. А навмисний характер кримінального правопорушення може бути визначений з факту, що він повторюється або кримінальні правопорушення були скоєні через певну послугу в обмін на оплату.

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що ратифікована у 2012 році Лансаротська конвенція сприяє захисту дітей від сексуального насильства, а саме від порушення прав у сфері захисту дітей від сексуального насильства через мережу Інтернет.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. С. 141. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Учинено в м. Лансароте 25 жовтня 2007 року. Ратифіковано Законом України від 20 червня 2012 року No 4988-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (Лансаротської конвенції) : Закон України від 12 лютого 2021 року No 1256-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Зеленчук Володимир Олегович,
аспірант кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ГЕНОЦИДУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ТЕОРІЇ КОЛЕКТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Унікальність правової конструкції геноциду унеможливило формування єдиного підходу в розумінні будь-якого з численних елементів цього злочину, зокрема, і його суб'єкта. Ще на етапі розробки категорії геноциду виникали численні дискусії щодо того, кого саме слід притягувати до відповідальності за геноцид: безпосередніх виконавців, широке коло співучасників, причетних осіб, організаторів або навіть цілі організації та держави, що в